עין משפט נר מצוה

נד א מיי' פ"ה מהלכות פרה אדומה הלכה ה:
נה ב מיי' פ"ז מהלכות מעה"ק הלכה ג:
נו ג מיי' שם הלכה ד:
נז ד מיי' פרק יט מהלכות פסה"מ הלכה ג ולחומרא:
נח ה מיי' שם פי"ד הלכה ח:
נט ו מיי' פ"ב מהלכות מעילה הלכה ד:
ז מיי' פ"ג מהלכות טומאת אוכלין הלכה ז:
ח מיי' פרק יט מהלכות פסה"מ הלכה ג
ט מיי' פ"ב מהלכות מעילה הלכה ד:
ס י כ מיי' פרק יט מהלכות פסה"מ הלכה ג:

תורה אור השלם

1. וְלִשְׁלֹמֹה בְנִי תֵּן לֵבָב שָׁלֵם לִשְׁמוֹר מִצְוֹתֶיךָ עֵדְוֹתֶיךָ וְחֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת הַכֹּל וְלִבְנוֹת הַבִּירָה אֲשֶׁר הֲכִינוֹתִי: דה"א כט, יט

הגהות הב"ח

(א) במשנה במוטות הראשוני' יצאו חוץ לחומת: **(ב)** גמ' אמר רבי ירמיה בר אבא כי קמיבעיא ליה אליבא דמ"ד: **(ג)** רש"י ד"ה בבשר דבר וכו' לאכילת מזבח או בשר קדשי קדשים שהן אכילת אדם הס"ד ואח"כ מ"ה אבל הני דלשריפה קיימא לא דלא אשכחן להו לפסול בלינה אלא או: **(ד)** ד"ה ושוין וכו' הפנימיות שוין שאם חישב וכו' על הקטרת אימורין. נ"ב דהוא אכילת מזבח: **(ה)** ד"ה לינה וכו' דקס"ד:

גליון הש"ס

גמ' לא פסול טומאה ופסול יציאה. הא דנקיט פסול יציאה דלמ"ד טומאה הותרה בציבור ל"ש טומאה. וק"ל דאיך נפרש מה דאמר לוי נפסל אחר זריקה שריפתו בעזרה מה פסול משכחת לה אם אין בו פסול לינה ולא נשאר רק פסול יוצא וממילא הוי נפסל ביציאתו דשריפתו בבירה: שם יציאה מהו שתועיל בפרים. עיין בירושלמי פרק ו דיומא הלכה ו:

ליקוטים

צריכין הכשר טומאה ממקום אחר. [פי' ר"י] דמה שסופו לטמא טומאה חמורה לא מהני אלא לענין זה דחשבינן ליה כאילו הוכשר במים וכאילו נגע בשרץ אבל אין מועיל לעשות שאין אוכל כאוכל. וכן מוכח בזבחים בס"פ טבול יום דת"ר השורף הפרה ופרים וכו' ופריך בשלמא ר"מ וכו' ומשני אין צריכין הכשר טומאה ממקום אחר. פי' נהי דהאי דסופו לטמא טומאה חמורה אין צריכין הכשר טומאה, אבל הכשר אוכל בעי ומש"ה שעיר המשתלח דלא חזי לאכילה שהוא חי לא מטמא. והשתא פליגי דר"מ סבר דמה שסופו לטמא טומאה חמורה מועיל ליחשב אכילה, ורבנן סברי דפרה ופרים דוקא מטמא ולא שעיר המשתלח משום דאינו מועיל ליחשב אוכל (תוס' ב"ק עז ע"א): ויש כאן דעת אחרת לקצת המפרשים שהם סוברים דכל שסופו לטמא טומאה חמורה אע"פ שאינו אוכל, מטמא טומאת אוכלין כו'. וההיא דטבול יום הכי פירושה כי אתא רב דימי אמר אמרי במערבא צריכין הכשר טומאה ממקום אחר כלומר לדברי חכמים הא דתנא דבי רבי ישמעאל לא שייכא הכא, שאלו אין סופן לטמא טומאה חמורה כיון שאין

לא מחשבה הוא דלא פסלה אבל לינה פסלה. תימה דבריש הוציאו לו (יומא דף מח.) בעי רב פפא חישב בחפינת קטרת מהו ת"ש הוסיף רבי עקיבא הקומץ והקטרת כו' מדפסיל טבול יום פסולה לה] נמי מלינה ומדפסלה לינה פסלה נמי מחשבה ולא דחי כדהכא וי"ל דהתם דבאכילת מזבח מה לי מחשבה מה לי לינה אבל הכא בבשר פרים הנשרפין לו] וא"ת היכי פסלה מחשבה בקטרת הא תנן לעיל בפרק ב"ש (דף מג:) דקטרת ולבונה אין בהן משום פיגול וי"ל דנהי דכרת ליכא מחשבה מיהא פסלה מידי דהוה אחטאות הפנימיות לרבי שמעון דאמר בפ"ק (לעיל יד.) מודה היה רבי שמעון לפסול מק"ו משלא לשמו וקטרת נמי אהני ג"ש דמלא מלא ממנחה והתם הקשה בקונטרס אמאי הוצרך לדקדק מטבול יום הוה ליה לאתויי ממתני' דמעילה (דף י.) דקתני בהדיא הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כיפורים ובלינה ותירץ רבינו יצ"א משום דההיא מיירי בקטרת דכל השנה כדקתני קדשו בכלי וההוא דמיקדש בכלי פסלה ביה לינה אבל התם בקטרת דיום הכיפורים דעיקרה אינה בכלי אלא משום דלא אפשר כדאמר התם לעיל והא לז] אמרי' דלא מיפסלה בלינה אבל ההיא דרבי עקיבא משמע דמיירי בכל קטרת ועוד י"ל דההיא דמעילה איכא לאוקמי מדרבנן וכן לח] מחייבין עליה משום פיגול וטמא הוה אמינא מכת מרדות כמו ט) אכל אוכלין טמאין ושתה משקין טמאין ושתה רביעית יין ונכנס למקדש ושהה כדי אכילת פרס חייב דהיינו מדרבנן דפסול גויה [הוי דרבנן] כדאמרינן בפרק בתרא דיומא (דף פ:) אבל ההיא דר' עקיבא פשיטא דאורייתא טל] מדפסל טבול יום ע"י צירוף דאי מדרבנן לא הוה מחמירין מ] נמי האי פסול על ידי צירוף וא"ת והיכי דייק מדפסיל טבול יום פסלה נמי לינה והא מסקינן במכילתין נפסלת בטבול יום ולינה לא פסלה עד שתנתן במחתה כדאמר פרק קמא דשבועות (דף יח.) וי"ל דהא דנפסלת בטבול יום י) היינו מדרבנן:

שיצא רובו במיעוט אבר. פי' בקונטרס דמיבעיא ליה לענין טמא מא] המתעסק בהן וקשה דבסוף כיצד צולין (פסחים פה:) אמרינן המוציא בשר פסח מחבורה לחבורה אינו חייב עד שיניח הוצאה כתיב ביה כשבת ופריך ממתני' דהכא דהיו סובלין אותו במוטות דקתני ראשונים מטמאין בגדים אחרונים אין מטמאין בגדים עד שיצאו ואף על גב דלא נח ומשני בנגררים ואם כן רובו במיעוט אבר דהכא לא מב] מחייב לענין שבת י) כיון דאגודו בפנים לא יטמא בגדים ונראה לפרש דמבעיא ליה לענין לשורפו בפנים:

א היו א)סובלין אותו א] במוטות (א) יצאו הראשונים חוץ לחומת העזרה והאחרונים לא יצאו הראשונים מטמאין בגדים והאחרונים אינן מטמאין בגדים עד שיצאו ב] יצאו אלו ואלו מטמאין בגדים ג)רבי שמעון אומר ג] אינן מטמאין עד שיוצת האור ברובן ניתך הבשר אין השורף מטמא בגדים: **גמ'** ג)מאי בירה אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן מקום יש בהר ד] הבית ובירה שמו ור"ל אמר כל הבית כולו קרוי בירה שנאמר (ואל) 1הבירה אשר הכינותי אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה ה] שלשה ב בית הדשנין הן בית הדשן גדול היה בעזרה ששם שורפין פסולי קדשי קדשים ואימורי קדשים קלים ופרים הנשרפין ושעירים הנשרפין שאירע בהן פסול קודם זריקה ג ובית הדשן אחר היה בהר הבית ששם שורפין פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים שאירע בהן פסול אחר זריקה וכמצותן חוץ לשלש מחנות תני לוי שלשה בית הדשנין הן בית הדשן גדול היה בעזרה ששם שורפין פסולי קדשי קדשים ואימורי קדשים קלים ופרים הנשרפים ושעירים הנשרפים שאירע בהן פסול בין קודם זריקה בין לאחר זריקה ובית הדשן אחר היה בהר הבית ששם שורפין פרים הנשרפין ושעירים הנשרפין שאירע בהן פסול ביציאתן וכמצותן חוץ לשלש מחנות בעי רבי ירמיה ו] ד לינה מהו שתועיל בפרים הנשרפים ובשעירים הנשרפים מי אמרינן כי מהניא לינה בבשר דבר אכילה אבל הני דלאו בני אכילה נינהו לא או דלמא לא שנא אמר רבא הא מילתא איבעיא ליה לאביי ז] ופשטנא ליה מהא ה ושוין ד)שאם חישב באכילת פרים ובשריפתן שלא עשה כלום מאי לאו מדמחשבה לא פסלה לינה נמי לא פסלה ודלמא ח] מחשבה הוא דלא פסלה אבל לינה פסלה תא שמע ה) ו פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים מועלין בהן משהוקדשו נשחטו הוכשרו ליפסל ז בטבול יום ובמחוסר כיפורים ח ובלינה מאי לאו לינת בשר לא לינת אימורין והא מדקתני סיפא ט כולן מועלין בהן בבית הדשן עד שיותך הבשר מדסיפא בשר רישא נמי בשר מידי איריא סיפא בשר רישא אימורין תא שמע דתני לוי שאירע בהן פסול ביציאתן מאי לאו ט] לינה ° לא י] פסול טומאה ופסול יציאה ו)בעי ר"א ° יציאה י מהו שתועיל בפרים הנשרפים ושעירים הנשרפים מאי קמיבעיא ליה א"ר ירמיה בר אבא (ב) אליבא דמ"ד ז)עדיין לא הגיע זמנו לצאת מי אמרינן ה"מ בשר דאין סופו לצאת חובה יא] אבל הני דסופן לצאת חובה לא או דלמא ה"נ יב] לא הגיע זמנו לצאת ת"ש דתני לוי שאירע יג] בו פסול ביציאתו מאי לאו פסול יציאה לא י] פסול טומאה ופסול לינה בעי רבי אלעזר פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים ח)שיצא יד] רובו במיעוט אבר מהו טו] הך מיעוטא דאבר בתר רובא שדינן ליה והא לא נפקא ליה או דלמא בתר רובא דבהמה שדינן טז] פשיטא דלא שבקינן רובא דבהמה ואזלינן בתר רובא דאברים יז] אלא כ ט)שיצא חציו ברוב אבר יח] האי מיעוטא דאבר

היו סובלין אותו יט]. הנשרפין כמצותן במוטות כ] לקמן יליף לה: **הראשונים.** בני אדם הנושאין במוט אותן שבראש האחד יוצאים ראשונים: **עד שיצאו.** האחרונים. בגמרא [קה.] יליף לה: **ניתך הבשר.** דגמרה כא] שריפתן אין המסייע שוב בהן מטמא בגדים אבל מקמי הכי כל המסייעין בשעת שריפה מטמאין בגדים. וכולה יליף בגמרא [דף קו.]: **גמ' ששם שורפים פסולי בשר קדשי קדשים.** שמחיצת אכילתן בעזרה ופסולי אימורים אפילו של קדשים קלים דהואיל והקטרת הכשירן בעזרה אף שריפת פסוליהן בעזרה כדילפינן בפסחים בפרק כל שעה (דף כד.) מבקדש באש תשרף: **קודם זריקה.** שלא הגיע זמנו כב] לצאת לפיכך נשרפין בעזרה: **אחר זריקה.** שהגיע זמנו כב] לצאת לפיכך נשרפין חוץ לעזרה: **וכמצותן.** וכשהן נשרפין כמצותן שלא אירע בהן שום פסול: **נשרפין חוץ לג' מחנות.** כדילפינן בפירקין [קה:]: **בין לאחר זריקה.** הואיל ועדיין לא יצאו: **ביציאתן.** לאחר שיצאו: **מהו שתועיל.** לפוסלן אם לנו: **בבשר דבר אכילה.** כג]עולה או אימורין שהן לאכילת מזבח כד] (ג) אבל הני דלשריפה קיימי דלא אשכחן לה אלא או באכילת מזבח כדכתיב (שמות כג) לא ילין חלב חגי וגו' או באכילת אדם כדכתיב (שם יב) לא תותירו וגו': **ושוין שאם חישב כו'.** ושוין ר"ש וחכמים שנחלקו בפרק ב"ש (לעיל מג.) אם פיגול נוהג בחטאות הפנימיות (ד) שאם חישב לאכול מבשר הפרים למחר או אם חישב בשחיטה על מנת לשורפן חוץ לג' מחנות למחר לא עשה כלום דמחשבת אכילה בדבר שדרכו לאכול בעינן והני לאו דרכן לאכול וגבי שריפה נמי אע"ג דכי אורחיה חשיב אכילת מזבח או אכילת אדם בעינן לפגל ומ"ד פיגול נוהג בפנימיים כגון אם חישב על הקטרת אימורים להקרידו כה] למחר: **לינה נמי לא פסלה.** בבשרו כו]. (ה) קס"ד דאי לינה פסלה מחשבת לינה נמי פסלה: **לינת אימורין.** דבמידי דהקטרה ודאי פסלה לינה: **עד שיותך הבשר.** דכל זמן שלא נעשית מצותן מועלין בהן: **מדסיפא.** לענין מעילה בבשר איירי: **רישא נמי.** לענין כז] לינה לענין בשר קאמר: **דתני לוי.** במתניתא דלעיל: **ופסול יציאה.** כגון שיצאו לפני זריקת דמים שעדיין לא הגיע זמנן לצאת כח]: **יציאה מהו שתועיל.** לפוסלן אם יצאו מן העזרה לפני זריקת דמים: **מאי קמיבעיא ליה.** אמאי תיפסול הרי סופן לצאת: **א"ר ירמיה בר אבא.** כי קא מיבעיא ליה אליבא דמאן דפסיל בשר קדשים קלים שיצא לפני זריקת דמים משום דעדיין לא הגיע זמנו לצאת בפרק כל התדיר (לעיל פט:) הכא מאי מי אמרינן הני מילי בבשר קדשים קלים דאין סופן חובה לצאת אבל הני שסופן לצאת כט] חובה לא מיפסלי ביציאתן: **לא פסול טומאה ולינה.** דקאי ל] הכא ומדחי ליה קאי הכא ומדחי ליה: **שיצא רובו** לא]. ומיעוט אחד מן האברים משלים לרובא של בהמה ליציאתה: **מהו.** מי הוי יציאה לב] לטמא את המתעסקין בהוצאת רובן או לג] לא הוי יציאה מי אמרינן שדי מיעוטא דאבר לד]

בתר

מסורת הש"ס

א) פסחים פה: ת"כ אחרי פרש' ה ה"ו, ירוש' יומא פ"ו ה"ו, **ב)** יומא סז: תוספ' שם פ"ג הי"א, **ג)** יומא ב. ירוש' פסחים פ"ז ה"ח, **ד)** [לעיל לה.] עי' ירוש' יומא שם, **ה)** מעילה ט. לעיל לה:, **ו)** ירוש' שם, **ז)** לעיל פט:, **ח)** חולין ע., **ט)** [כריתות יג:], **י)** [פי' ההוא דשבועות דמכתשת, ועי' בתו' יומא מח. ד"ה מדפסיל ביתר ביאור], **כ)** עי' שבת צב. וברש"י ד"ה אבל מליאה.

מוסף רש"י

היו סובלין אותן במוטות. פרים הנשרפים כגון פר ושעיר יוה"כ ופר העלם דבר ופר כהן משיח, הנשרפין חוץ לג' מחנות (פסחים פה:) **הבירה אשר הכינותי.** אשר זימנתי לה מקום גורן ארונה לבנותה בו, ודוד קאמר ליה להאי קרא בדברי הימים (יומא ב.) **פסולי קדשי קדשים.** כגון מנחה ועולה ואשם שנטמאו או נשפך דמן, ומנחה שלא נקטר קומצה, ואימורי קדשים קלים שנטמאו, ודווקא נטק הני שמחיצתן בתוך חומת העזרה, אבל שאר פסולי קדשים קלים שאכילתן בכל העיר אף שריפתן אם נפסלו חוץ לעזרה הן, והכי נמי תנן באלו עוברין (פסחים מט.) שורפן לפני הבירה והיינו חוץ לעזרה ושם היה בית הדשן לכך (פסחים כד.) **ושוין.** ר"ש וחכמים שנחלקו בפ' ב"ש, דרבנן אמרי פיגול נוהג בפרים הנשרפים ור"ש אומר כל שאינו על מזבח החיצון כשלמים אין חייבין עליו משום פיגול, ושוין שאם חישב באחת מעבודות הדם לאכול מן הפרים למחר או לשורפן בבית הדשן כהילכתו למחר לא עשה כלום, דמחשבת אכילה לא מהניא בהו, דדבר שאין דרכו לאכול הוא, ומחשבת שריפה נמי לא, דאמחשבת אכילת מזבח קפיד רחמנא, אבל שריפה לאו לשון אכילה הוא, ואע"ג דאמרינן בפרקין דלעיל חישב שתאכלהו אש למחר פיגול, הני מילי דחשיב בלשון אכילה כדאוקי התם (לעיל לה.) **פרים הנשרפים ושעירים הנשרפין.** הן קדשי קדשים ואין בהן היתר לכהנים והזאת דמן קובען לפיגול אם חישב עליהן בשעת שחיטה וכיון דלית בהו היתר לכהנים מועלין בהן בבית הדשן, במקום שריפתן (מעילה ט.): **הוכשרו ליפסל.** נתקנו לקבוע פסולין הללו, בטבול יום ובמחוסר כפורים. אם נגעו בהן (לעיל לה:) **עד שיותך הבשר.** עד שיתעכל הבשר שנעשה אפר דהיינו מצותן (מעילה שם) **יציאה.** חוץ לעזרה מהו שתועיל כדרך שפוסל בכל הקדשים שאם יצאו נפסלין ביוצא (עפ"י לעיל כ:):

שינויי נוסחאות

א] נ"ל אותן (*ש"מ, וכ"ה במשניות): ב] שֶׁיֵּצְאוּ, יֵצְאוּ אלו ואלו, אלו ואלו מטמאין כו' (שמכ"י, וכ"ה במשניות): ג] אומר אלו ואלו אינן מטמאין בגדים עד שֶׁיֻּצַּת האור כו' (שמכ"י, וכ"ה במשניות): ד] נ"א בירושלים (פרי"ד): ה] בש"מ וכי"ל נוסף אמר רב: ו] בכל כתה"י וש"מ רבי אלעזר (דק"ס): ז] בכל כתה"י לאמי. ועי' תוס' לעיל נ ע"א ד"ה אמר (דק"ס): ח] תיבת דלמא נמחק, וצ"ל לא (ש"מ, וכ"ה בתוס'). ובכי"מ לא דלמא: ט] לאו פסול לינה כצ"ל (*ש"מ): י] בכי"ל נוסף דילמא. ועי' רש"י ד"ה לא פסול כו': יא] תיבת חובה להכא ולדסמוך ליתא בכתה"י ודפ"י, והוסיפן בה"ז עפ"י פירוש רש"י (דק"ס וע"ע שם): יב] ר"ת הני נמי (כי"ב): יג] שאירע בהן פסול ביציאתן כצ"ל (*ש"מ), וכ"ה לעיל בסמוך: יד] שיצאו רובן כצ"ל (ש"מ): טו] בכי"ל וד"ו רפ"ב מהו הך רובא דאבר בתר מיעוטא שדינן ליה והא נפקא ליה וכו', ואח"כ מסיים ואזלינן בתר מיעוטא דאבר: טז] שדינן ליה (כתה"י): יז] בכתה"י וד"ו דאבר: יח] בכי"ל נוסף מהו: יט] אותן. את הנשרפין כצ"ל (*ש"מ): כ] כתה"י במוטות להוציאן לבית שריפתן והס"ד (ותיבות לקמן יליף לה ליתא שם), וכ"ה ברע"ב, וכעי"ז בש"מ: כא] נ"ל דנגמרה (ש"מ): כב] נ"ל זמנן (ש"מ): כג] נ"ל כגון בשר עולה (ש"מ): כד] מזבח או בשר קדשי קדשים שהן לאכילת אדם. אבל הני דלשריפה קיימי לא מהניא בהו לינה דלא אשכחן לה כו' כצ"ל (*שמכ"י). [ובנ"ק וח"נ דלא אשכחן לינה כו']: כה] להקטירן (כתה"י, שמכ"י): כו] בבשרן (כתה"י, שמכ"י): כז] לענין לינה בבשר קאמר (ש"מ). ובכתה"י לענין לינת בשר קאמר: כח] בש"מ וכי"פ נוסף ופסול קודם זריקה דתני בה דשריפתה בעזרה בשאר פסולים מיירי ולא בפסול יוצא. והס"ד [ועי' גל' קה"י שהגיה בש"מ דתחת 'קודם זריקה' נ"ל 'אחר זריקה' ומ"ש 'בשאר פסולים' ר"ל בפסול טמא. והמכוון בזה ליישב קושיית הגרע"א בגלה"ש ע"ש. אך כאמור בכי"פ איתא כלשון הש"מ]: כט] חובה לצאת (ש"מ, כתה"י): ל] קאי הכא כו' וקאי הכא (כתה"י): לא] רובן במיעוט אבר. מיעוט אחד וכו' כצ"ל (ש"מ, כתה"י): לב] ס"א יציאה ואם נטמא שורפו בהר הבית כדתני לוי או לא וכו' (כי"פ וש"מ) ועי' תוס': לג] או לאו יציאה היא דאמרינן שדי כו' כצ"ל (ש"מ, כתה"י): לד] דאבר שיצא לחוץ בתר כו' כצ"ל (צ"ק): לה] פסלה נמי לינה כצ"ל (ב"ש, צ"ק): לו] בנ"ק מוסיף כאן נהי דלינה פסלה בהו דלמא מחשבה לא פסלה בהו: לז] נ"ל והוי (ש"מ, צ"ק): לח] וכן הא דקתני סיפא וחייבין עליה כו' כצ"ל (צ"ק): טל] נ"ל דמדאורייתא (ב"ש): מ] מחמרינן כולי האי לפסול על ידי צירוף כצ"ל (ב"ש): מא] נ"ל לטמא (ב"ש): מב] נ"ל דלא (באה"מ):